

TISZA

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadók hivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 h.
Félévre ..... 8 h.
Helyben hához hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Félévre ..... 10 kor.
Védkez postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Félévre ..... 12 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, kivételül az ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok elfogadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 253. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1915 november 6.

Nótáriusok és a hadikölcsönjegyzés.

Mint katonáinknak a csatateren, a közigazgatás szerveinek, a sokszor kicsufolt falusi nótáriusoknak sincsen se éjjele, se nappala a pihenésre, a nyugalomra. Nekik is folyton talpon, készenlétben kell állaniok, hogy a háborúval járó, a nap- és éjszakának majd minden órájában érkező felsőbb utasításokat pontosan, sürgősen és lelkiismeretes gondossággal végrehajthassák.

S ha még a béke idején való létszám állhatna sorompóba, hagyján lenne; de a megüszereződött munkát felére apadt tiszti létszámmal végzi a bihari közigazgatás a háborúban. Ahol a jegyző vagy a segédjegyző hadbavonult, ott elfoglalta felelősséggel teljes nehéz munkássága helyét a nyugdíjazott jegyző vagy az iskola porát alig lerázó fiatal jegyzőgyakornok és fizikai, erkölcsi, szellemi erőt teljes megfeszítésével végzi immár hosszú ötnegyed éven keresztül a sziszifusi munkát, amelynek nagyságáról és nehézségéről a laikus közönségnek halvány fogalma sem lehet.

S hogy az első mozgósítás oly villámgyorsan ment végbe, hogy minden épkézláb ember az első riadóra pontosan jelentkezett, hogy azután a többi szemlék, sorozások, látogatások, requirálások, iparosok, munkások előállításai, készletek összeírása, inszések élelmezése, vetőmagszükségletek beszerzése — minden, a nagy háború sikerét előmozdító feladat, rengeteg kormányrendelet, legtöbbször távirat, telefon útján leadott felsőbb rendelkezések végrehajtása oly villámgyorsan végbemehetett és emellett az állami, megyei közigazgatás egyéb szükségletei is kielégítést nyertek, ebben az érdem oroszlán része a nótáriusoké, a névtelen hősöké...

És most ismét feléjük fordul az ország tekintete, a 3 ik hadikölcsön jegyzés eddigi fényes sikerének látára. Bálványozásig szeretett kormányelnökünk kiáltványa nem marad pusztában elhangzó kiáltó szó, midőn a helyzet feltárása mellett a nemzet, a nép köteletségének jelenti ki a hadikölcsön jegyzésben való részvételt. Meg is vagyunk tel-

jesen győződve, hogy a legfényesebb diadallal zárjuk le november 17 én a jegyzések számoszlopait; mert tudja, érzi mindenki Kárpátoktól az Adriáig, hogy ma minden erejét meg kell feszíteni nemcsak a katonáknak, hanem az itthonmaradottaknak is, ha csak a végső győzelmet kezeinkből kicsivartatni nem akarjuk gyáván, lomhán, garasainkat a ládifiában dugdosgatva!

Éreznie kell kötelességét most mindenkinek kivétel nélkül és éreznie kell első sorban a közigazgatásnak, főleg a néppel legközvetlenebbül egybekapcsoltságot a közönségi jegyzői karnak. S érezi is.

Jön a híradás az ország minden részéből arról, hogy mily derekas munkát végez ismét a háború előtti időkben annyira lekiésményelt s gunyos mosolylyal ázsziainak jelzett magyar közönségi közigazgatás! Négyüléseken, képviselőtestületi üléseken, alkalmi összejöveteleken férdőzik a nép lelkéhez. Megismerteti velük a helyzet komolyságát s felvilágosítja, hogy hadikölcsön-jegyzése nemcsak hazafias cél, de anyagi hasznot jövedelmező eszköz is.

Hogy minő munkája ez ismét a derék jó nótáriusoknak, ezt csak az méltányolhatja, aki ismeri a magyar népet... Felvilágosítani, meggyőzni azt a népet, amely riasztó hírek hatása és lelketlen ámitók dajkamésire, hazafiatlan himpellérek ugratására

még a váltópénzt is eldugdossa — oly feladat, mellyel Magyarországon nem tud más hatalom megbirkózni, csak a közönségi jegyzői érdemes testület. E munkához azonban idő kell. Felismerte ezt a kormány bölcsessége is, midőn a 3 ik hadikölcsönjegyzésre jóval több időt engedélyezett, megadni ezáltal a módot, időt, alkalmat, hogy a derék közönségi és körjegyzői kar hazafias munkáját, nem lankadó fáradozását teljes siker koronázza.

Az ország szeme tehát ismét a jó magyar nótáriusokon pihen. A most már többé nem ócsárolható magyar közönségi közigazgatásba vetett rendithetlen bizodalommal tekint a népre, amely Tisza István szavai szerint, csak egy kötelességet ismer a harctéren és idehaza egyaránt, azt az elengedhetlen nagy kötelességet, hogy azt a gyönyörűséget, azt a le nem tiporható dicsőséges erőt, amelyet az egész magyar nemzetnek lángban égő lelke jelent az igaz ügy számára, vigye harcba az igaz ügy diadalára!

Ugy legyen!

Nagy Márton
központi főszolgabíró.

Bolgár csapatok Nis előtt

Budapest, november 5. (Saját tud.) Szófiából jelentik, hogy a bolgár csapatok Nisnél a váróv előtt állanak. Stumicától délre a franciákat visszaverték.

Az olaszok borzalmas vesztesége.

Budapest, november 5. (Saját tud.) Sajtóhadiszállásról jelentik: Az olaszok a podgorai szakasznál a pécsi 52-ik ezredtől védett állás ellen hatszor rohmoztak hiába.

A hetedik rohamnál eldobták a fegyvert s úgy menekültek állásaikba vissza. 800 halottjuk maradt az ütközet színhelyén.

A harcok az olaszokra nézve borzalmas veszteséggel végződtek.

„TURUL”
cipőgyár részv.-társ.

Temesvár.

A monarchia legnagyobb cipőgyára

Vezérszerepet töltenek be
A VILÁGHIRŰ

TURUL CIPŐK

130 saját fióktelep.
900 000 pár évi gyártás
1200 munkás és alkalmazott.

Flókraktár
Nagyvárad,
Kossuth-utca

Az erdélyi honvédek hősiessége

Siempkopfenál 2000 orosz elfogtunk.

Budapest, november 5. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Siempkopfe körüli harcok tegnap is egész nap tartottak és azzal végződtek, hogy az oroszokat a községből és a Strypa nyugati partjáról teljesen elűztük. Ujabb 2000 orosz esett fogságba. Összes állásaink visszahódításában legkiválóbb része volt az erdélyrészi honvéd hadosztálynak, amely négy nap és négy éjjel szakadatlanul harcban állott. A Stry alsó folyásánál Komarovtól északra néhány lövészárkot elfoglaltunk. Az ellenség Rafalowkától nyugatra betört állásainkba, de egy ellentámadás visszavetette. A harcok még folynak. Egyébként északkeleten az orosz tüzérség a harc vonal számos pontján fokozott tevékenységet fejt ki.

Visszavert olasz támadások.

Budapest, nov. 5. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

A tegnapi nap a görzi szakaszon is csendesen telt el. Délután a görzi hídfő egyes szakaszai és a doberdói fensik északi része heves tüzezségi tűz alatt állottak. Az olaszok egyes előretörései tűzünkben összeomlottak. Éjjel az ellenségnek Zagora ellen irányított hat támadását vertük vissza. Egy olasz kormányozható léghajó újra bombákat dobott le Miramaréra.

Csapatunk Kraljevóhoz közelednek. A montenegróiak veresége.

Budapest, november 5. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Az Orjen szakaszon küzdő csapatunk tegnap átkaroló támadással elfoglalták a Grahovótól nyugatra emelkedő Mici-Matica hegyet, szétgurasztották a montenegrói védőcsapatot és nagyrészt elfogták.

Aftováctól délre előtolt osztagaink tulerőben lévő ellenség elől néhány ellenséges földön levő hadállásból kivonultak.

Köves tábornok hadserege a szerbeket Ariljénél és Csacaktól délre a hegységbe szorította vissza. E hadsereg német csapatai Kraljevóhoz közelednek. A Kruzra völgytől keletre fekvő magaslaton előrenyomuló osztrák-magyar csapatok visszavetették az ellenség utóvédjeit.

Gallvitz tábornok hadserege bevonult Paraciába.

A bolgár első hadsereg előnyomulása is halad. *Höfer.* (Min. eln. sajtóosztálya.)

Olaszország önállóan akar békét kötni.

Budapest, november 5. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik:

A főhadiszálláson tartott minisztertanács elutasította Anglia ajánlatát, melynek értelmében csatlakozniuk kellett volna az antant azon megállapodásához, hogy külön békét nem köthetnek.

A valandovói harcokban győztek a bolgárok.

Budapest, november 5. (Saját tudósítónktól.) *A Berliner Tageblatt*-nak jelentik Szófiából: A valandovói harcokban szünet állott be. Az angolok és a franciák hátsó összeköttetések tekintetében sok nehézséggel küzdenek. Eddigi támadásaikat a bolgárok véresen visszaverték, most már úgy látszik, mintha lemondottak volna a további komoly akcióról.

Románia haditerve.

Lugano, november 5. A „Corriere della Sera” Bukarestből azt a hirt kapta, hogy a vezérkar néhány nap előtt megbeszélés tárgyává tette Románia esetleges haditervét. Az olasz lap szerint a tábornokok egy része a semlegesség, a nagyobb rész az entente-hoz való csatlakozás mellett foglalt állást. — Állítólag a volt hadügyminiszter kijelentette, hogy Románia két front ellen is harcolhat s az erre vonatkozó tervek készen vannak.

A „Corriere” híre nyilvánvalóan az olaszok óhaját képviseli, anélkül, hogy bármi alapja is volna.

A romániai helyzet.

Románia visszautasítja a négyesszövetség újabb ajánlatát.

Bukarest, november 5. Azoknak a különböző és egymásnak ellentmondó híreknek helyreigazításául, amelyek a román kormány politikájáról terjedtek el, a lapok a következő hivatalos jegyzéket közlik:

Fegyveres beavatkozásra csak akkor szánhatjuk el magunkat, ha valamelyik hadakozó félnek csapatai országunk vitális érdekeit fenyegetik. Nyomatékosan kell utalnunk arra, hogy *semminemű kötelezettségünk nincs Szerbia védelmezésére.* Románia nem tarthatja kötelességének, hogy a bukaresti szerződést *nagyhatalmakkal szemben is* megvédje. A román hadsereget tulajdonképpen nem is mozgósították. Éppen csak intézkedéseket tettünk a magunk védelmezésére; ezek az intézkedések mindenestre tartósak lesznek. Románia katonai szempontból semmi irányban sem kötötte le magát. *Nem igaz, hogy bármiféle meg egyezés volna Románia és Olaszország között.* Olaszország nem vesztette Románia rokonszenvét, amelyet évekkéi ezelőtt szerzett meg, amikor a hármasszövetséghez tartozott. **Sem Erdélyre, sem Besszarábiára nézve semmi szándékunk nincsen.**

Ezt a hivatalos közleményt általánosan bizonyítékuknak tekintik arra, hogy Románia a négyesszövetségnek október 28-án tett újabb terjedelmes ajánlatát kerekén visszautasította.

Szerbia panasza.

Zürich, november 5. Vesnits, párisi szerb követ a Petit Parisien munkatársának a következőképpen nyilatkozott:

— Ha legyőznek bennünket, annak nem az lesz oka, hogy a szerb csapatok nem harcoltak elég bravúrral, sem az, hogy barátaink és szövetségeseink nem támogatnak bennünket. Az igazi ok az lesz, hogy voltak legszimpatikusabb barátaink között olyanok, akik nem látták be a segítség sürgősségét és akadályokat támasztottak, melyek most meghozzák a büntetést. Olyan hibákat követtek el ezek, amelyeket soha többé jóvá tenni nem lehet. Szerbia sohasem fogja nekik elejtetni.

Üzletáthelyezés!

November hó 1-től üzletemet Rákóczi-ut 8.sz. alá helyeztem át (bennt az udvarba)

FUDALLY BÁLINT, férfisزابó.

Francia vereség Mastigesnél.

Berlin, november 5. A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér.

Lemezilltől északkeletre egy kis árkot, amelyet a franciák még megszállva tartottak (lásd október 26-iki jelentést) ma éjszaka megtisztítottunk az ellenségtől. A franciáknak egy támadását, amelyet a csapataink által Mastigestől északra elfoglalt árok ellen intéztek, véresen visszavertük. Az árok keleti végén még kézigránát harc folyik.

Az elfogottak száma 3 tisztre és 90 főnyi legénységre emelkedett. 8 géppuskát és 12 kis aknavetőt zsákmányoltunk.

Az angol főparancsnok French tábornagy egy hivatalos táviratban a következőt állította:

A Loos melletti harcokban résztvevő két német zászlóalj veszteségi lajstromából kitűnik, hogy veszteségük állományuknak körülbelül 80 százalékára rugott. Ez az adat teljesen koholt.

Az oroszok veresége Komarownál.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege csoportja.

Az oroszok tekintet nélkül rendkívül nagy veszteségükre folytatták hiábavaló támadásaikat a Swenten és Insen tavak közt valamint Gapeninál. Gapeninál ismét négy erős támadásuk omlott össze állásaink előtt.

Lipót bajor herceg hadserege csoportja.

Nem volt jelentős esemény.

Linsingen tábornok hadserege csoportja.

Cartorigsktől észak-nyugatra az oroszok rövid előretörésük után, amelyet Koscanchnowkán át Wolceek ellen intéztek ismét visszavetették állásaikba.

Budkától keletre támadásunk tovább halad. Komarowtól északra több támadásunk sikerrel járt. Megint 2000 fogoly került kezünkre.

A németek elfoglalták Cuprija, Kresmevica és Paracin helységeket. Kraljevónál 1200 szerbet elfogtak.

Balkán hadszíntér.

A Moravica völgyben birtokunkba vettük az Arilja melletti magaslatokat. Csacaktól délre áthaladtunk a Jelica-planina gerincen. Csapataink visszavetették az ellenséget. A Kotlemk hegyvidék mindkét oldalán és az üldözés folyamán elérték a nyugati (Goljiska) Morava északi partját. Kraljevó felett és alatt 1200 szerbet fogtak el.

Kruzától keletre Gallvitz tábornok hadserege az ellenséget a Godavica Santarováci vonalon túl vetette vissza. Slugomirtól délre rohammal elfoglalta a magaslatokat és a Morava völgyben megszállotta Cuprija-Kresmevica és Paracin helységeket. 1500 szerbet fogtak el. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az oroszok Bulgária ellen készülődnek.

Bukarest, nov. 5. Az orosz követségről származó információk szerint Oroszország a legközelebbi időben megkezdí operációit Bulgária ellen, emelkül, hogy a román semlegességet megsérténé. Hírek keringenek arról is, hogy Reninél és Szilisztriánál fognak partraszállani orosz csapatok s egyidőben a dunai operációval a Fekete-tenger felől is meg fogják kezdeni az akciót, míg az angolok és franciák Dedeagaosnál és Kavallán át igyekeznek terveiket megvalósítani.

Lázadás Albániában.

Luganóból jelentik: A Secolo jelentése szerint Durazsból aggasztó hírek érkeztek Rómába. Kavaderé és Kiszrovo szerbek által megszállt területén az albánok fellázadtak. A mozgalom kiterjedt az északi Albániára is és Tiranától északra súlyos harc folyik az albánokkal és Esszad basa csapatával.

A szerbiai diplomaták Mitrovicában.

Páris, november 5. A „Petit Parisien“ jelenti Szalonikiból: A szövetséges államok követei Kraljovot elhagyták és Mitrovicában telepedtek le. (M. T. I.)

Wied herceg visszamegy Albániába.

Budapest, november 5. (Saját tud.) A Tribuna híradása szerint Wied herceg hívei egész Albániában erőteljesen dolgoznak a volt fejedelem érdekében. — Mint a római lap tudósítója beavatott magánforrásból értesült, küszöbön áll Wied herceg felépése Albániában, igen erős haderő élén.

Szerb-bolgár csata a Babunaszorosban.

Budapest, november 5. (Saját tud.) Szalonikiból táviratozzák: A szerbek és bolgárok között heves harc fejlődött ki a Babuna szoros körül.

Az angolok a balkáni harctéren

Budapest, november 5. (Saját tudósítónktól.) Szalonikiból táviratozzák, hogy tekintélyes angol erősítések érkeztek azokra a szakaszokra, amelyeket eddig a franciák tartottak megszállva. Az angolok, úgy látszik, külön pozícióban akarnak elhelyezkedni, a franciáktól délre.

Wilson és a francia nagykövet.

Amsterdam, nov. 5. Reuter-jelentés szerint washingtoni lapok hírt adnak arról, hogy a francia nagykövet kihallgatást kért Wilsontól. Ismét felburjanzottak a békehíresztelések.

Bolgár miniszterek és hadvezérek kitüntetése.

Bécs, nov. 5. A király Radoszslavov bolgár miniszterelnöknek a Lipót rend nagykeresztjét, Tonesev pénzügyminiszternek a vaskoronarend I. osztályát, Stojanovnak, az államadósságok igazgatójának a Ferenc József-rend középkeresztjét a csillaggal, Zsekov vezérőrnagy-generálisszimusznak a Lipót rend nagykeresztjét a hadiékítménnyel Zastovnak, a generalisszimusz vezérkari főnöknek és Bojadjevnek, az első hadsereg parancsnokának a vaskorona rend I. osztályát a hadiékítménnyel és Azmanov ezredesnek, az első hadsereg vezérkari főnökének a második osztályu katonai érdemkeresztet a hadiékítménnyel adományozta.

A nagyváradai honvédek üdvözlése.

Rimler Károly polgármester távirata.

A sajtóhadiszállás jelentése a napokban számolt be az olaszok sokszoros és vehemens offenzívájának összeomlásáról s kiemelte, hogy az olasz támadások visszaverésében különösen kitűntek a nagyváradai 4. honvédgyalozozred bátor és elszánt tisztikara és legénysége.

Derék fiaink már nem egyszer aranybetükkel és fényes hadi tettekkel irták be nevüket a világháború véres krónikájába s ezen újabb győzelmük is igazolta bátorságukat s hazaszeretetből fakadó elszántságukat.

Ezen újabb vitézségük hírét Nagyvárad város és Biharmegye közönsége fellángoló örömmel fogadta s hálás elismeréssel gondol rájuk, akik életüket és vérüket áldozták a messze távol vérrel és verejtéssel áztatott harcmezőn.

A fényes győzelem felett érzett őszinte öröm kifejezéseül Rimler Károly polgármester sürgöny útján üdvözölte vitéz fiainkat a város közönsége nevében. Az üdvözlő sürgöny, melyet tegnap küldött el a polgármester, teljes szövegében a következő:

Méltóságos

Kratochwill Károly ezredes urnak,
a 4. honvédgyalozozred parancsnokának

Tábori posta 14.

Minden magyar ember lelkét boldog büszkeséggel tölti el az a tudat, hogy hős katonáink, akik rettenthetetlen bátorságukkal, lángoló lelkesedésükkel és halálmegvető vitézségükkel megtörték az orosz kolozsus erejét, most meg nem fogyatkozott erővel büntetik meg a hitszegővé lett régi szövetségest, délen is dicsőséget szereznek a magyar vérenek. Háromszor gyűjtötte össze minden erejét a hitszegő, de nem tudta áttörni azt a vasfalat, melyet katonáink, a monarchia védelmére alkottak a déli határon. A harmadik offenzíva volt a legerősebb, a leghatalmasabb és igaz, örömteli büszkeséggel olvastuk, hogy a nagyváradai 4. honvédgyalozozred katonái soha el nem muló dicsőséggel vettek részt annak az offenzívának letörésében is. A nagyváradai apák és anyák végtelenül büszkék fiaik dicsőséges hősi viselkedésére és magam Nagyvárad polgársága nevében soha el nem muló hálaomat fejezem ki azok iránt, akik nekünk ezt a dicsőséget életük omlása, vérük hulása árán megszerezték. Méltóztassék ez igaz érzésünket vitéz háziozredünk tisztikara és legénysége előtt tolmácsolni.

Rimler Károly,
polgármester.

Ujházi Ede meghalt.

A szinpad Muzsája gyászába borult. Ujházi Ede, a „mester” tegnap éjszaka meghalt.

Ninesen az országban senki, aki előtt Ujházi neve ismeretlen volna, s nem is fog eljönni az idő, amely homályba burkolná az ő nevét, a színjátszás történetében örök évekre aranylap lesz nyitva az ő emlékeztetőnek. Ezt parancsolja az a páratlan művészi megjátszás, amely minden szerepében a leg-tökéletesebbet állította elének. Egyforma volt Ujházi a klasszikus dráma erőteljes alakjaiban és a bohózat kacagató figuráiban, minden szerepében ugyanaz a színész állott előttünk: a Mester, a szinpad feledhetetlen mestere. A „Bánk-bán” ostromozó szavu jobb-ágya, Tiborc éppugy elragadtatta a közönséget, mint a „Liliomfi” bohó Szilvayja.

Ujházi Ede 1844 november 28-án született Debrecenben előkelő családból, atyja városi főorvos volt. Szülei akarata ellenére lépett a szinpadra, amely neki annyi babért font homloká köré. Hamarosan páratlan hírnévre tett szert előbb a vidék szinpadjain, aztán 1870 ben már a fővárosi Nemzeti Színházban. Azóta folytonosan csak növekedett hírneve és fokozódott a vele szemben ország-szerre megnyilvánuló elismerés, úgy hogy az ország nagyrabecsülése ruházta rá azt az elnevezést, amely méltán megillette őt, hogy: „mester”. Mester volt ő valóban, 30 hosszú éven keresztül nevelte az ifjabb színésznemzedéket az Országos Színművészeti Akadémián. A király is kifejezte iránta való elismerését, amikor működését a Ferencz József rend lovagkeresztjével és a vaskoronarenddel honorálta. Az utóbbi években már csak néha napján kereste fel az igazi otthonát, a muzsa hajlékát. Öregség terhei nehezdedtek vállaira, amelyek bizony megakadályozták abban, hogy azt a levegőt szívhaassa magában, amely neki annyira kedves volt. Egy pár évvel ezelőtt vendégszerepelt utoljára Nagyváradon a Konstantin abbában, amely mindig parádás szerepe volt.

Az utóbbi években feleségével visszavonulva élt, még pedig nem a legjobb körülmények között. Sokat betegeskedett, úgy hogy ereje napról napra mindjobban megtorpant. Vasárnap hirtelen nagyon rosszul lett, úgy hogy éjjel felé elhívták házi-orvosát dr. Herezeg Lajost, de az orvosi beavatkozás sem tudott rajta segíteni, egyre rosszabodott az állapota. Hétfőn báró Herczel is meglátogatta, valamint naponként dr. Vajda is. Ujházi az utolsó napokban már nem is evett, eszméletét is elvesztette, csak néha néha tért egy kissé magához, de régi, felújult eukorbáján már nem lehetett segíteni, tegnap éjjel kiszenvedett.

Halálát az egész ország osztatlan részvéte kíséri. A nagyváradi Szigligeti-Színház is kifejezte részvétét táviratilag az özvegynek és koszorút küld az elhunyt sírjára.

Holttestét a Nemzeti Színház ravataloztatja fel a Népszínház előcsarnokában, ahonnan délután 3 órakor temetik el a Kerepesi-uti temetőben levő diszsihelyére. Koporsójánál Tóth Imre a Nemzeti Színház igazgatója fog bucsuztató beszédet tartani.

* **Családi rum** vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 320. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

A foglyok élelmezését nem térítik meg.

Téli ruhával látják el a kint dolgozó foglyokat.

Biharvármegye munkaadóit és gazdaközönséget közönségre érdeklő rendelet érkezett tegnap Fráter Barnabás alispánhoz. A rendelet azokra a hadifoglyokra vonatkozik, akik kint dolgoznak. A munkaadókra nézve azért fölötte fontos a rendelet, mert november 16-tól kezdődőleg a katonai parancsnokság nem fogja megtéríteni a fogolytartó gazdáknak a megállapított fogolytartási, illetve élelmezési költséget. Másrészt a foglyokra nézve előnyös, mert azoknak téli ruhával való ellátásáért munkaadók feladatává teszi, természetesen megfelelő árért, ez által a foglyokat rövid idő alatt megfelelő ruházattal látja el, ami bizony egy központi intézés útján hosszadalmas lett volna.

Az alispánhoz intézett távirati rendelet szövege a következő:

Alispán Ur. Közölje azonnal valamennyi községi előljárásággal és ezek útján azokkal a munkaadókkal, akiknél hadifoglyok bármiféle munkánál alkalmazva vannak, hogy november 16 től kezdve a hadifoglyok után élelmezési térítést senki sem kap. Aki ily feltétel mellett hadifoglyokat igénybevenni nem kívánja, azokat nyolc napi felmondási idővel a pozsonyi katonai parancsnokságnál felmondhatja, illetve november 16 ra rendelkezésre bocsáthatja. Felsősság mellett gondoskodjék alispán ur. hogy az érdekeltek erről legkésőbb folyó hó 7-ig értesítést kapjanak.

Egyben közlöm, hogy a hadügyminiszter ur a hadifoglyok ruházata ügyében 72233. sz. a táviratilag utasította az összes hadifogly tábort parancsnokságokat, hogy a hadifoglyok ruházata ügyében a munkaadók részéről támasztott igényeket azonnal elégítsék ki.

Ott, ahol ez nem volna lehetséges, a szükségletet a hadügyminiszteriummal táviratilag közölnék, amely a szükséges ruhakészlet kiutalása iránt fog intézkedni, vagy pedig a ruházatra a munkaadó által való beszerzésére ezek részére a pénz kiutalását fogja elrendelni. A hadifoglyok ruhadarabjait, ha azok nem orosz, vagy szerb egyenruhák, tehát polgári ruházatok, fehér olajfestékkel jelölendők meg, hogy a hadifoglyok bármely ruhában is könnyen felismerhetőek legyenek. *Földművelésügyi miniszter.*

A rendeletet az alispán nyomban táviratilag közölte a fősolgabírákkal. A munkaadókat ugyan jelentékeny kiadással terheli meg a rendelet, azonban előrelátható, hogy ezért a többlet-kiadásért senki sem fogja visszaküldeni a foglyokat, mert még így is jelentékenyen olcsóbb munkaerővel rendelkeznek, mintha rendes munkásokat alkalmaznának, akikben amúgy is nagy a hiány.

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczi-utón 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez ujdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása olesóárban. Hár különlegességek.

* **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

..HIREK..

* **A városi árvaszék hadikölcsonjegyzésének eredménye.** Nagyvárad város árvaszéke a III. hadikölcsonból a kiskorúak, a gondnokoltak és a tartalék-alap javára 203,100 koronát jegyzett. Az I. kölcsonból 63,000 koronát, a II. ből 67,000 koronát és így a három kölcsonra együttvéve 333,100 koronát jegyzett.

* **A gyorsított bűnvádi eljárás módosítása.** A hivatalos lap tegnapi száma az igazságügyminiszter rendeletét közli a „gyorsított bűnvádi eljárás szabályainak módosítása és kiegészítése tárgyában.” Fontosabb módosítás az, hogy a gyorsított eljárásnál biztosítók mellett szabadlábra helyezésnek nincs helye; továbbá hogy a törvéyszéknek a vádlott fogvatartása ügyében hozott végzését — felfolyamodás esetén — a Kuria vizsgálja felül.

A régebbi rendelet szerint a vádlott szabadlábra helyezését nem lehetett fogantatani, ha a királyi ügyészség az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be, akár felmentő volt az ítélet, akár marasztaló, az új rendelet szerint pedig a vádlottat csak akkor lehet szabadlábra helyezni, ha az ügyész a bíróság szabadlábra helyezést rendelő végzésében meggyugszik, illetve csak akkor kell fogva tartani, ha az ügyész a szabadlábra helyezést elrendelő végzést ellen felfolyamodást jelentett be a királyi kuriáknak.

* **Czant százados elesett.** Nagyvárad többszörösen kitüntetett vitéz házi-ezredét, a 37. gyalogezredet ismét szomorú veszteség érte. Az ezred egyik legkiválóbb, kitüntetett tisztje, Czant százados, az olasz harctéren hősi halált halt. Czant százados halálának hírére több az olasz harctérről vissza tért katona, köztük, miut értesülünk, a hősi halált halt százados egyik tiszt bajtársa Przibill százados hozta Nagyváradra, ahol mindenütt nagy részvétet keltett a közszere tetben álló tiszt szomorú vége. Annyival is inkább, mert Czant százados még fiatal házas volt és szombaton készült haza jönni, hogy meglátogassa családját és meglássa, nemrég született kis fiát. Péntekről szombatra virradó éjjel azonban az olaszok újból támadtak s az éjjeli harc alkalmával egy golyó furódott a hős lelkü százados nyakán keresztül és kioltotta hazavágyó, nemes lelkét. Az egész város közönsége a legnagyobb részvéttel van a hősi halált halt százados özvegye iránt, ki gyermekük születése óta még mindig fekvő beteg és ágyában érte e megrendítő csapás is.

* **Elmennek az idegen katonák.** Ez év tavaszán tudvalevőleg Biharvármegyében egy nagyobb katonai parancsnokságot helyeztek el. A nagyszámu katonaságnak ide helyezése azzal a következménnyel is járt, hogy a vidéki termények ára fel emelkedett; ennek hatása Nagyváradon is érezhető volt. Kellemetlensége volt a katonáknak az iskola fenntartó hatóságnak is. A katonák ugyanis elfoglalták az iskolákat. Emiatt az iskola fenntartó hatóságok a közgazgatási bizottsághoz folyamodtak. A gyermeknevelésre különös hátrányo 6

ügygel a vármegyei közigazgatási bizottság foglalkozott. Az ügyek előterjesztése során Miskolczy Ferenc főispán kijelentette, hogy a panaszok most már rövidesen tárgytalanok lesznek, mert az idegen katonák e hó második felében teljesen eltávoznak Biharmegyéből. A főispán kijelentése után a panaszok felett napirendre tértek.

* Emiékgyűrűk a 2 fillérekéből.

Az unatkozó orosz foglyok legujabban azzal foglalkoznak, hogy összegyűjtik a 2 filléresket és gyűrűket s más emléktárgyakat készítenek belőlük. A foglyok ez által az ország rézkészletét apasztják. Nehogy tovább is pusztítsák a muszkák a két filléresket a temesvári katonai parancsnokság tegnap megkereste Fráter Barnabás alispánt, hogy megfelelő módon tiltsa meg a foglyoknak a 2 filléreszeknek bármiféle célra való felhasználását.

* Fém kell a hadseregnek.

A város polgármestere mai számunkban hirdetményt bocsájtott ki a hadsereg részére szükséges vörös réz, sárga réz és nikkelből készült fém tárgyak igénybevétele és beváltása tárgyában. A hirdetményben meg vannak nevezve azok a nagyváradi fémbeváltó helyek, hol ezek a tárgyak f. évi november 30-ig beválthatók. Magunk részéről felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy aki a jelzett fém tárgyakat a hirdetményben megnevezett fémbeváltó helyeken november 30-ig beszolgáltatja, a beváltási árat azonnal megkapja, míg ezen határidőn túl a fém tárgyak a mostaninál jóval alacsonyabb beváltási áron hatóságilag fognak bevonatni. A beváltási árak a fémbeváltó helyeken ki vannak függesztve és az e helyeken beváltott fémek katonai hatóságok ellenőrzés mellett, kizárólag hadiszerek előállítására fognak fordíthatni.

* A vámszemélyzet kérelme.

A városi tisztviselők és alkalmazottak helyzetük javítására drágasági előlegképen megkapták két havi fizetésüket, amelyet a háború után két év alatt havi részletekben fizetnek vissza. — A városi vámszemélyzet azonban nem részesül ebben a segítségben. A helyettes fővámellenőr az összes vámosok nevében most kérvényt adott be, amelyben a vámszemélyzet részére is kéri ezen kedvezményt. Mindnyájan szegény emberek, akik óriási fáradalmakkal szolgálják a várost s fizetésük a minimális, amelyből a mostani nagy drágaság mellett nem képesek megélni. Kapnak ugyan némi osztalékot, de ez nem hogy magasabb lenne most, az inséges időben, hanem még ott is károsodnak, mert a vámbevételek csökkenése révén, kevesebb jutalékot kapnak, mint más évben.

* Wechsler Adolf temetése.

Nagyváradi kereskedő társadalmát gyász érte: Wechsler Adolf nagykereskedő hosszas és súlyos betegség után kiszenvedett. Egyike volt Nagyváradi legtekintélyesebb kereskedőinek, aki mint a nagyváradi neolog izr. hitközség elnöke, a hitközség ügyeiben is nagy tevékenységet fejtett ki s különösen hitsorsosai között népszerűségnek örvendett. Temetése tegnap délután óriási részvét mellett ment végbe. A holttest fölött Keeskeméti Lipót főrabbi megható gyászbeszédet és imát mondott. Ezren és ezren kísérték

utolsó útjára a kiváló jótékony férfiú holttestét az újvárosi izr. temetőbe.

* A Sztarill-féle részvénytársaság közgyűlése.

Tegnap d. u. tartották a Sztarill-féle részvénytársaság közgyűlését. Az igazgatósági jelentés beszámolt az első esonka év alatt kifejtett működéséről, melyet a kitört háború károsan befolyásolt. A mérleg realitása érdekében részvénytőke lebélyegzését határozták el 10 százalékra s kimondták, hogy mivel a háború után a részvénytársaság tulajdonában levő ingatlanok értékének jelentékeny emelkedésére van kilátás és a részvénytársaság is nagyobb tevékenységet fog kifejteni: a részvénytársaságot tovább is fenntartják. A jelzálogilag biztosított vagy egyébként külön kielégítési alappal bíró hitelezők érdekeit a részvénytőke leszállítása nem érinti, sőt ha a háború után a viszonyok javulni fognak, a részvények belértéke is emelkedni fog.

* **Köszönetnyilvánítás.** A Vörös-Kereszt Jobbkéz-osztálya halásan köszöni a következő adományokat: Meleg ruhák Hazay Gyula plébános által Ujpalotáról, özv. Király Albertné Körösszakálból 5 K és virág, Pásztor Eszrené 20 K, Kóta Lajos mészáros 5 K a katonák sírjára, Fabriczius Dávidné koszorúmegváltásként 20 K, Harmathy Károlyné 10 K a Jobbkéz céljaira.

* **A fuvarosok tulkapásai.** Már említettük, hogy a közönség erősen panaszkodik a fuvarosok tulkapásai miatt. A fuvarosok ugyanis kihasználják a mostani állapotot, hogy nincs elég fuvaros és hallatlan árakat követelnek a legesekélyebb fuvarért. 4-5 koronáért szóba sem állanak a közönséggel. Ez az állapot nagyon megnehezíti az iparosok helyzetét, akik rá vannak utalva, hogy a fuvarosokat igénybe vegyék, de a nagy közönségre is károsan hat, mert a tűzifa szállítása nagy fennakadást szenved. A nagyváradi Ipartestület kérvénnyel fordul most a városi tanáchoz, amelyben a fuvarozási díjak rendezését sürgeti. A kérelem különösen három pontban kéri a mai tarthatatlan állapot szanálását; nevezetesen: az Iparkamara véleménye alapján alkosson a város fuvardíjszabályzatot; szaporítsa a városi igák számát; megfelelő helyen tegyen lépéseket, hogy a helyben állomásozó katonai vonatesapat (trén) tűzifa-fuvarozásra, a szabályszerű díj felszámítása mellett, fuvar vállaljon.

* **Értesítés.** A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe ma délelőtt Vertán Ernő föld-birtokos temetése a Tisza Kálmán téri halottas házból. A temetési szertartást Imrik Zoltán c. kanonok segédlettel végezte, a mely után a díszes érekegyporsót feltették a 4-es fogatu üvegdiszkoosira — elől a nagyszámu koszorúkkal és szalagokkal megrakott virágkoszával — a nagy előkelő család és a résztvevő közönség kíséretében a gyászmenet a plebánia templomba vonult, ahol ünnepélyes gyászmisét tartottak. A gyászmise végzetével az olasz temetőben hantolták el az elhunytat a családi sírhelyen. — A nagydiszú temetést Veiszlovits Adolf és Fia első nagyváradi temetkezési vállalata nagy pontossággal és elismerésre méltó figyelemmel rendezte.

* **A Nagyváradi Hitelbank** r. nál jegyzett II. hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények beszolgáltatása ellenében átvehetők.

* **A kamara értesítése.** Sonnenfeld Károly, a m. kir. keresk. Múzeum berlini levelezőjének hozánk intézett átirata folytán közöljük az érdekeltekkel a következőket: Miután sok kereskedő fordul levélileg élelmiszer beszerezhetése tárgyában az említett levelezőhöz, s tekintettel ama körülményre, hogy a Magyarországból küldött levelek 10-14 nap múlva érkeznek csak Berlinbe s ez idő alatt az illető üzletkötés tárgytalanná válik; legelőszérűbb tehát sürgőnyileg értekezni, mivel csak ez esetben lehet eredményt elérni.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: **Farkas-féle hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 15-02.

* **Négy szoba és előszobából álló lakás,** irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél. Szent János-utca 3. szám.

* **Három liter Családi rumot** készíthet bárki pár perc alatt a Farkas-féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

CIPÓ

újdonosságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

* **Hogyha megállnak a vonatok.** Az utasoknál főleg katonaságnál föléltlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tejszörp, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kg. 3 Kor. 60 fill. Kiesinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sóshering, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Téli tea-vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sósborszesz 56 fillér. **Vigyázat!** Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknél, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefoa sz. 635.

* **Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 9. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jótárgyos áron azonnal kiadó. Részletes feltételek megkaphatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

* **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házában két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Kiadó lakások.** 6si-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

* **Egy nagy raktárhelyiség** a Szacsavay-utca 11. számú házában AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

Kinevezés. Dr. Farkas Lászlót, a nagyvárad kir. Táblánál alkalmazott jegyzőt a király a körösbökényi járásbíróvához al-bíróvá nevezte ki.

Legujabb táviratok.

Veszélyben a szerb visszavonulás.

Budapest, november 5. (Saját tud.) Athénből jelentik, hogy a szerb seregek visszavonulását a németek jobbszárnya erősen veszélyezteti.

A Secoló jelenti, hogy 1500 osztrák-magyar hadifoglyot hatnapi súlyos menetelésben Üszkübből Dibrába hoztak.

Péter királyt lemondatták.

Budapest, nov. 5. (Saját tud.) Genfből jelentik: Péter királyt le akarják mondani és Szerbiát Nikita sógora alatt egyesíteni akarják Montenegróval.

A szerb államkincstárt Monasztirból visszazsárolták Szalonikibe.

Miért szavaztatta le Venizelosz a kormányt?

Budapest, november 5. (Saját tud.) Lugaából jelentik:

A Corriere szerint Venizelosz azért szavaztatta le a kormányt, hogy feloszlassák a kamarát, mely esetben a király az alkotmány értelmében köteles elrendelni a lefegyverezést, ami az antant működését megkönnyítené.

A bolgárok foglyai.

Budapest, november 5. (Saját tud.) Szófiából táviratozzák a Magdeburger Zeitungnak: A bolgárok eddig 16 800 hadifoglyot szállítottak arcvonaluk mögé.

ZENE ÉS MŰVÉSZET

Karácsonyi Album cím alatt mint minden esztendőben, úgy az idei karácsonyra is egy díszes Albumban összegyűjtve jelenteti meg a Bárd Ferenc és Testvére közismert budapesti zeneműkiadó cég a f. évben népszerűsége jutott kedvelt zeneműveket. Benne lesz az Albumban a legujabb operett újdonságok, mint Zuzsi kisasszony, Lengyelvér, Végre egyedül, Legénybucsu, Vilmos huszárok legujabb számai. Továbbá Kerengők, Indulók, Tangó, Ragtime, kuplók és szebbnél-szebb kabaré számok. Dalok, Magyar nóták és a most népszerű katona nóták. — Valamennyi zongorára, részben pedig ének és zongorára. Ezen Karácsonyi Album kiadásával hazánk e legelső zeneműkiadó cége kedves meglepetést szerez nagy vevőközönségének és valóságos ajándékszámba megy a gyönyörű album, tekintve, hogy majdnem 100 oldalt tartalmazó kötetben foglalt zeneművek értéke egyenként vásárolva 100 K értéket képvisel, míg így együtt az egész Karácsonyi Album 4 korona, diszkótésben pedig 6 korona. Lapnak olvasói bizonyára szívesen veszik a Karácsonyi Album megjelenéséről szóló híreinket és azon figyelmeztetésünket, hogy az albumra a kiadóéig csakis november hó 30 ig fogad el megrendeléseket, mivel ez csak annyi példányban lesz előállítva, ahány megrendelés arra des. 1-ig Budapestre a cég Kossuth Lajos-utca 4. sz. alatti kiadóhivatalához beérkezik.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombaton: Vörös ördögök.
Vasárnap délután: Lyon Lea.
Vasárnap este: Muzsikásleány.

Bérlők figyelmébe. Felkértnék a t. színházi bérlők, miszerint a már lejárt bérlleteiket a színház titkári hivatalában annál is inkább mielőbb megújítani sziveskedjék, mert a bérletek késedelmes megújítása, a bérletek használatában kellemetlen zavarokra adhatna okot.

Vörös ördögök. Ma, szombaton este ismét zsúfolt házra van kilátása a Szigligeti-színháznak. Mert a háborus darabok közül a Vörös ördögök nem veszítette el még vonzóerejét, amit mulatságos meséjével, változatos jeleneteivel, tömörked tarkaságával meg is érdemel. A Vörös ördögök új betanulással és szereposztással hozza színre a társulat s abban Zsigmond Anna, Fodor Ella, Vigh Manci, Bihari Sándor, Békefi Lajos, Sik Rezső, Leövey Leó, Tompa Béla, Farkas Pál, Perényi Kálmán mind kitűnő szerepekhez jutnak.

Lyon Lea — kétszer egy délután. Példátlan dolog, hogy egy szindarab iránt oly óriás érdeklődés nyilvánuljon meg, mint Bródy Sándor remekműve, a Lyon Lea iránt. Ez az oka annak, hogy ezt az érdeklődést kielégítendő, a Szigligeti-színház igazgatósága egy délután kétszer is kitűzte előadásra a nagyszerű drámát, ami a színházak történetében alig fordult még elő. Az első vasárnap délutáni előadás egy negyed három órakor kezdődik s erre az előadásra a jegyek világos zöld színűek. A második előadás kezdete öt órakor lesz, erre pedig vörös színű jegyek érvényesek. Félreértések kikerülése végett közli a színház igazgatósága, hogy az eddig váltott jegyek, amelyek vörös színűek, a délutáni 5 óras előadásra szólnak. Az egy negyed 3 órakor kezdődő első előadásra ma, szombat délelőtt 9 órától kezdve válthatók a színház pénztáránál a rendes pénztári órák alatt.

IRODALOM

Szent Család képes családi havi folyóirat novemberi száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Halottak napja — öröm napja. Várkonyi Fidél dr. — A jó és a rossz. M. I. N. D. — Jeltelen sirok. Németh István. — A holtakrólunk beszélnek. — Fehász. (Szent Imréhez). Németh István. — Az irgalmasság angyala. dj. — A kereszt barátja. pj. — A szeretet apostola. Demónkos István. — Visszafizetés. Antal Margit. — Nagy halottaink. pd. — Szent sirok a szentföldön. — Haremezökön, korbázon át Isten felé. P. Hász Brokárd. — Korhadt fakeszesetek. Gyiróthy Elemér. — Az Isonzó front szerepe a történelemben. Stöhr Géza Ker. János. — Kiadja a Karmelita-rendház, Győr. Előfizetési díja egész évre 2 korona.

Az Uj Idők legutóbbi száma folytatja Csathó Kálmán A varju a toronyórán című regényének a közlését. Szomaházy István Gabriella várurnóvé lesz és Czenk Beszélő című novelláját, valamint Nádai Pálnak cikkét Az étkezés kulturájáról. A Pillanattelvételek színes rovata, valamint Kémeri Sándornak Háborus Buda című karcolata egészíti ki a lapot. Verset Varságh János és Fabiny Lili irtak. Az Uj Idők előfizetési díja negyedévre öt korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal. Budapest, VI., Andrásy ut 16. szám.

SPORT

A holnapi footballmérkőzés. Szép időjárás kedvez a NAC. holnapi, vasárnapi footballmérkőzésének s a sportkedvelő közönség, amely hetek óta nem részesült kedvence sportjában, bizonyára nagy számban keresi fel a Rhédey kerti Sport-teret, hol a mérkőzés fog lefolyni. A mérkőzés kezdete fél 3 órakor. A helyárák mérsékeltek.

NYILTTÉR

Dr. Mayer László
városi főorvos
lakását
Szaniszló-utca 21. sz. alá
tette át.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Hirdetések

18141-915.

Hirdetmény.

A háztartási fémtárgyak beszolgáltatásának kötelezettségét a m. kir. honvédelmi miniszter szept. 25 én 13462. eln. 20—b.—1915. sz. a. rendeletével kimondotta. — Beszolgáltatandók lesznek ennél fogva a nikkeltől, vörösrézről, sárgarézről, bronzból és tombakból készült háztartási fémtárgyak közül:

1. Főző edények pl. a főző, befőző és fagyalt készítő üstök, fazekak, lábasok, serpenyők, kannák, sütő formák stb. ha vörösrézről valók. — Egyszerű nemművészi értékű asztali készletek pl. hűtők, tálak, tárcák, gyertyatartók, ha vörösrézről valók (akkor is ha órozva, vagy más fémekkel bevonva vannak) a főzőedények és egyszerű nemművészi értékű asztali készletek ha nikkeltől valók. — A nikkelt tárgyak közül kivételnek és ennél fogva nem szállítandó be a szerelvényes áruk (gürtlerwären) pl.: kancsók, teás, kávé, tejszín és tejeskannák, eukortartók, szűrősziták, szamovárok, levesesészék és tálak, mártás csészék és főzelékes tálak.

2. **Konyhaszerek:** (mozsarak, mozsártörök, habhtörök, egyszerű, öntött sárgaréz gyertyatartók, vasalók, tálak és hasonló) ha sárgarézből valók.

3. **Mosóüstök,** a tűzhelyekbe beépített vízmelegítők, egyszerű vizeztartók, fürdőkádak, ha vörösrézéből valók, akkor is ha énozva vagy másfémekkel bevonva vannak.

4. **Gyümölcsbefűző (lekvár) üstök,** ha vörösrézéből és sárgarézéből valók (a gyári jellegű üzemekhez tartozó üstöket nem kell beszállítani.)

5. **Egyszerű nem művészi értékű parázstartók és kályha előtétek,** ha vörösrézéből, sárgarézéből, bronzból vagy tombakból valók.

6. **Félkilogrammos és ennél nehezebb súlyok** ha sárgarézéből valók.

7. **Egyszerű függőrudak (osövek) és tartók,** szőnyek-fogantyú és védőrudak (osövek) a mennyeiben könnyen leszerelhetők és betétjük ninesen, vagy az könnyen eltávolítható, ha sárgarézéből valók.

Vörösrézzel, sárgarézzel, tombakkal, bronzsal, nikkellel bevont, vagy lemezzel olyan tárgyakra, amely lényegükben más anyagból készültek, az igénybevétel nem terjed ki és azokat nem kell beszoigálatni. Az elől részletesen felsorolt tárgyak beszoigálatásának kötelezettsége kiterjed olyan iparüzőkre és kereskedőkre, akik a felsorolt tárgyakat előállítják, vagy azokkal kereskednek és mindazokra, akik ily tárgyakat más részére őrizetben tartanak: háztartásokra, háztulajdonosokra, a szállodás-, vendéglős- és kávéipar, ugyssintén a sütő és cukrász- ipar körébe tartozó vállalatokra, egyesületekre, rendházakra, kórházakra, szanatóriumokra, üdülőtelepekre, fürdőkre, tan- és nevelőintézetekre, tápintézetekre és egyéb intézetekre; az 5., 6. és 7. pontokban felsorolt tárgyak tekintetében mindazokra, akiknek ilyen tárgyak birtokukban vagy őrizetükben vannak.

Mind e tárgyak beszoigálatásukig birtokosaik használatában maradnak, akik azokat megőrizni kötelesek. E tárgyak más tárggyá fel nem dolgozhatók. Oly tárgyaknak melyek valamely épület tartozékai, vagy valamely vállalat üzemi berendezéséhez tartoznak, az épülettel, illetőleg a vállalattal együttösen való elidegenítése nem esik korlátozás alá. Ugyanesak nem esik korlátozás alá az igénybe vett tárgyaknak az országos hadasegélyző bizottság „Fémet a hadseregnek” albizottsága, valamint a „Rézmozsarat vasmozsárért” és „Rézet vasért” név alatt működő fémgyjűjtés részére ajándékképpen vagy cseretárgy ellenében való átadása.

A fent jelzett miniszteri rendelet megengedi azonban, hogy a fent részletesen felsorolt fémtárgyak 1915 november 30-ig bezárólag az alább olvasható, a Magyar szent korona orsz. fémközpontja rgt által a Magyar vaskereskedők országos egyesületével karöltve megbízott kereskedőknél jelzett áron szabadkézből eladhatók legyenek.

Megjegyzem, hogy ezen kereskedőknek a vásárolt tárgyakat ismét eladni tilos, mert ezek a tárgyak a hadvezetőségnek lesznek beszoigálatandók. Az eladók tartoznak a kereskedőtől az eladás alkalmával az átadott tárgyakról szóló elismervényt megőrizni.

Bevásárlási helyek, illetőleg eladási helyek: Andrányi Károly és fiai Nagyvácsártér 4. sz., Schwartz és Ulmann Nagyvácsártér 8. sz., Stern József Zoldfa u 10. sz. vaskereskedő cégek.

A vételárak a következők: tiszta nikkell tárgyakért kgként 15 kor., vörösréz tárgyakért, más anyagból való alkatrészek nélkül 5-50 kor., vörösréz tárgyakért, más anyagból való alkatrészekkel 5 kor., tiszta sárgaréz lemezből és tombak lemezből készült tárgyakért, más anyagból való alkatrészek nélkül 3 kor. 75 fill., tiszta sárgaréz lemezből és tombak lemezből készített tárgyakért, más alkatrészekkel 3 kor., tiszta öntött sárgarézéből való tárgyakért, más anyagból való al-

katrészek nélkül 2 kor. 50 fill., tiszta öntött sárgarézéből való tárgyakért, más anyagból való alkatrészekkel 2 korona.

A sulymegállapítás és az értékelés minden beváltási helyen az ugyanott kifüggesztett szabályok és hatóságilag láttamozott árjegyzék szerint lelkiismeretesen kell, hogy történjék. Aki azt hiszi, hogy őt valamely sérelem érte, forduljon panaszával a Magyar szent korona országainak fémközpontja rgt. (jelenleg V., Nádor-utca 5. sz., nov. 1-től kezdve pedig IV., Városház u. 4. sz., Budapest) igazgatóságához, ahol minden panaszt azonnal megvizsgálják.

Amidőn mindezeket a város közönségének tudomására hozom, nyomatékosan felhívom a nagyközönség figyelmét a szabadkézből történő eladás kedvezményére. A fent jelzett határidőn, vagyis 1915 nov. 30-án tul az igénybevett tárgyak a később megjelenő rendelkezésekhez képest a beszoigálatandó cikkek átvételére alakítandó átvételi bizottságnál lesznek bemutatandók, ami, tekintve a határidőre való beszállítás kötelezettségét, a nagyközönségnek ennél az önkéntes eljárásnál nagyobb alkalmatlanságot okozhat, tehát mindenki, ha a birtokában levő fémtárgyakat mielőbb beszoigálatja, a haza javán kívül saját javát is szolgálja.

Nagyvárad, 1915 november 5.

Rimler Károly s. k.
polgármester.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
32203—1915 szám.

Hirdetmény.

A Budapestten felállított m. kir. Rokkantsági hivatal értesítése szerint a Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur a háboruban rokkanttá vált katonák mielőbbi keresetképesse tételét a maga részéről is előmozdítani kívánja és ezért az oly bálnalábu, vagy lábukat vesztett közös hadseregbeli, haditengerészeti, honvéd, népfelkelő és esendőr egyéneknek, akik végleg rokkantnak tekinthetők 30 évesnél nem idősebbek és legalább 4 középiskolai végzettséggel bírnak, kellő kiképzés után a m. kir. posta és távirda-intézetnél a távir dai és távbeszélő kezelés terén állásokat szándékoznak biztosítani. — A nevezett miniszter ur ily módon a budapesti posta és távir da igazgatóság területén 60, a többi vidéki posta és távir da igazgatóság területén pedig egyenként 30—30 összesen tehát 300 egyén elhelyezését biztosítani.

A jelentkezők kiképzés végett 3 hónapi távir dai és távbeszélő tanfolyamra a posta- és távir da igazgatóság székhelyére (t. i. Budapest, Kassa, Kolozsvár, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Sopron, Temesvár Zágráb) beidéztenének és vizsgát tennének, azután pedig mint dijakok megfelelő napi díjjal alkalmaztatnának. A távir da és távbeszélő vizsga letétele után legkésőbb 6 hónap mulva a postai szakkból általában elméleti és a felvételi szolgálatból gyakorlati szakvizsgát is kötelesek lennőnek letenni és a létszám vi szonyokhoz képest, de legalább egy évi díjnoki szolgálat után posta és távir da kezelőkké vagy segédtisztekké való kineveztetése igényjogosultságot szereznének. A kezelő kezdő évi javadalmazása évi 1100 korona és szabályszerű lakpénz, a segédtisztekké 1400 korona fizetés és szabályszerű lakpénz és az az elérhető legmagasabb állás javadalmazása a legmagasabb fizetési fokozatban évi 3800 korona fizetés és szabályszerű lakpénz. A tervezett távir dai és távbeszélő tanfolyamokat illetőleg a következőket rendeltem:

1. A szóban forgó tanfolyamok az 1915. évi 8110. eln. 3. rendelemnek megfelelően a csökkenő keresetképesse emelését előző iskolázásnak tekintendők és ehez képest az ezeket a tanfolyamokat látogató hadisérültek ottani kiképzésig a katonai (honvéd, népfelkelő, esendőrségi) kötelékben meghagyandók.

Illetékeikre az állomány kezelésükre stb. vonatkozólag a 3 havi tanfolyamok tartama alatt az 1915. évi 11632 eln. 3. számú rendeletem határozmányai alkalmazandók.

A fentebb közölt körrendelet alapján felhívom a Nagyvárad város területén tartózkodó esonkult és béult hadisérülteket, hogy amennyiben a fentebb jelzett tanfolyamokra való felvételüket kívánják, legkésőbb folyó évi november hó 10-éig a m. kir. nagyvárad honvéd kiegészítő parancsnokságnál (Rákóczi ut Markovits-ház) személyesen jelentkezzenek és a szükséges okmányokat feltétlenül vigyék magukkal.

Nagyvárad, 1915 november 3.

Eleméry Ferenc,
katonai tanácsnok.

Cs. és Kir. Katonai Élelmezési Raktár Nagyvárad.

6296. szám.

Hirdetmény.

Fenti Élelmezési-Raktár vesz bármily mennyiségű **szénát és szalmát préselt állapotban.**

A megvételre ajánlott szénának száraznak, eredeti színűnek, tisztának, minden iszaptól, portól vagy homoktól mentesnek kell lennie, továbbá szükséges, hogy a széna a jellegzetes szénaszaggal birjon.

Savanyu füvek, nád, moha és hasonló dolgok, valamint romlott, rossz szagu tételek belekeverése tilos.

A szalma szintén teljesen egészséges, rozsdá, liszt és mézharmatmentes, tehát száraz, tiszta por és iszapmentes legyen. Gazos, rossz szagu szalmának nem szabad előfordulnia.

A szállítást lehetőleg azonnal kell eszközölni, az átvétel Nagyvárad-Velence állomáson történik. Az árak métermázsánként szintén Nagyvárad-Velence állomáson értendők. Az ajánlatok az Élelmezési-Raktárnál Nagyváradon, Baross-utca 2. nyujtandók be, ahol mindennemű egyéb felvilágosítás bármikor készséggel megadatik.

Nagyvárad, 1915 november hó 3-án.

A cs. és kir. Katonai Élelmezési Raktár Kezelő bizottsága.

Bieleck,
élelmező tiszt.

Olvashatlan,
élelmező tiszt.

Nagyvárad fióközletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fióközletek :
Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.
fióközleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveitek.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiban.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
24462—915. szám.

Hirdetmény.

A hadiecélokra igénybe vett alumínium, antimon, ólom, ón, vörös réz, sárga réz, nikkelt, vörösfém, nyersfém, ócska anyag és hulladéknek a f. évi február hó 8-óta keletkezett mennyiségének beküldése.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, felhívja fenti anyagok tulajdonosait, birtokosait és megőrzi a honvédelmi miniszter által ismertett 15209/915. eln. 20 B. sz. rendeletében foglaltaknak szigorú betartására.

A honvédelmi miniszter az elrendelt rendeletében, hogy a fent felsorolt anyagokból az 1915. évi október hó 31-én meglévő készleteket kötelesek a fémátvételi bizottsághoz beszállítani.

Ugyancsak kötelesek beszállítani: a bronzból, tombakból, óntól, nyersfém, ócska anyag és hulladék alakjában levő készleteket, azonkívül az alumíniumból, ólomból, nikkeltből, vörös és sárga rézből, vörös fémből, tombakból és ónból való fél milliméternyi vagy ennél vastagabb lemezek, drótokat, táblákat, hengerelt lapokat rudakat, fél milliméter vagy ennél vastagabb fal vastagságú csöveket, akkor is, ha ezek levágva, vagy kiszabva vannak. Ezenkívül beküldendők még az ólom, nikkelt, vörösréz, bronz, vörösfém, tombak és ónból való öntvényeket, ha azok megmunkálva nincsenek.

Nem kell beküldeni a nikkelt, bronz és magánbronz készleteket.

Ezen anyagokat az október hó 31-én meglévő állapot szerint legkésőbb november hó 8-áig be kell küldeni a budapesti fémát-

vételi bizottsághoz azonban a beküldéssel együtt a beküldendő anyagokat ugyancsak november hó 8-áig rendőrség II. emelet 18. sz. szobájában be kell jelenteni.

Az elküldendő anyagokat teher áruként kell feladni fenti címre, az árukról két jegyzék készítenendő, melyek közül az egyik ugyancsak a budapesti fémátvételi bizottsághoz — a másik a központi fémrekviráló bizottsághoz küldendő meg. — Kereskedelmi Ministerium Ipari és Műszaki Ügyosztálya.)

A szállító levélen fel kell tüntetni az anyagok nemét, új vagy ócska voltát.

Nem kell beküldeni:

1. oly készleteket, melyekre katonai megbízás teljesítése céljából szüksége van az érdekeltnak.

2. amelyek a következő mennyiséget nem haladják meg.

Alumíniumból	20 kgt.
Antimonnál	10 kgt.
Ólomból	100 kgt.
Nikkelnél	1 kgt.
Vörösréznel	30 kgt.
Bronz, Sárgaréz, Vörösfém és tombaknál	200 kgt.
Ónnál	50 kgt.

3. Az igénybe vett anyagok 50%-át, ha azok gépek, műszerek, elektrotechnikai készülékek gyártásával foglalkozó üzemek birtokában vannak.

4. Az anyagok 30%-át minden más esetben.

5. ócska anyagot és hulladékot, ha azokat a tulajdonos a saját készletére használja fel. Az ilyen gyártmányokat azonban a tulajdonos a Kereskedelemügyi Minister Ur engedélyével adhat el.

6. Alumínium készleteket, melyre a vas és acélgár üzemeknek december 31-éig szükségük van.

7. az anyagokból oly mennyiséget, melyre

a tulajdonosnak saját üzemének fenntartása céljából szüksége van ez év december 31-éig.

Ha a katonaság részéről van valakinek megrendelése, úgy ezen rendelés számát és tartalmát, köteles november 8-áig a fémrebuiziós bizottságnál Budapesten bejelenteni.

Mindennemű felvilágosítások különbben ez ügyben a rendőrség II. emelet 18. sz. szobájában adatk.

Aki a fentieket be nem tartja, 2 hóig terjedhető elzárással és 600 korona pénzbírsággal büntetettetik.

Nagyvárad, 1915. október 30 ikán.

Rendőrőfkapitányság.

349—915 sz.

Hirdetmény:

a szőlőtulajdonosok figyelmébe.

A nagyvárad szőlőhegyen levő szőlőtulajdonosokat felhívom, hogy a f. évi borterméseiket a hegybírónál egkésőbb november hó 10-éig pontosan jelentsék be, mivel az észlet felvétel eszközlése végett a városi fogyasztási adóhivatal eljrrói működésüket megfogják kezdeni.

Figyelmeztetem hogy a miszerint bortermelési adók kezelésére vonatkozó hivatalos összeállítás 57 §-ában foglalt rendelkezésekre.

Végül figyelmeztetem a termelőket arra, hogy az általuk bejelentett mennyiséggel szemben levő esetleges hiányt a kiküldötték előtt igazolni tartoznak.

Nagyvárad, 1915. október 24.

Juricskay Barna
adó és pénzügyi tanácsos.